

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Junius 24-dik napján, 1814-dik esztendőben.

B é t s.

A' Frantzia Országgal kötött békesse-
ges Traktának kéz alá írással való mege-
rőssítése után miúgyárt (t. i. Május 31-
ik napján) Párisból, következő Kabi-
netbéli leveleket méltóztatott Császár Eő
Felsége az Austriai Cs. K. Ármádákat Com-
mandirozó Fő Vezéreknek, úgymint, Gr.
Fellegarde, és *H. Schwarzenberg* F. Marsalok-
nak küldeni; — „A' békesseg megkészült.
A' szövetséges Ármádák vitézségeknak és
szenvedéseknek köszönheti a' világ a' szá-
mos békesseges esztendőket. Melly sok
részt vett legyen az Úr, a' Kigyelmed
fő vezérségére bízott ármádának bölts kór-
mányozása, által menyi részt vettek az évnitéz
hadi seregeim 20 esztendeig tartott szenvé-
déseik után, annak szerentsés elvégződésé-
sében, igen nagyon érzem én, 's érzik ve-
lem együtt az én népeim, és Európais.“

„Adja Kigyelmed az ármádának tud-
tára az köszönetemet, 's mondja meg, hogy
annak javát szüntelen szemeim előtt fogom
tartani. Az az iudulat, melly az isteni
gondviseléstől reám bízott népeket, és az
én ármádámat lelkesíti, az én Birodalmam
mindenkor győzhetetlenné teszi. A' mi-
dön személy szerént is megújítom Kigyel-
mednek az én háládatosságomat, azt bízom
Kigyelmedre, nyilatkoztassa ki az ármádá-

nak, melly igen betsüljem kinek kinek ér-
demeit s. a. t.“

Ezen alkalmatossággal 6 Obristlajt-
nantot Obersterségre, 13 Fő Strázsamestert
Obristlajtinantságra, 25 gyalog és lovas Ka-
pitányt fő Strázsamesterségre emelni, egy-
szersmind több vitézi rendeknek tzimereit
kiosztogatni, és két regementnek második tu-
lajdonosait kinevezni méltóztatott Felséges
Urunk. — Az utolsó nevezetes Epochának
(idő tzikkelyének) örök emlékezetben való
megmaradására nézve, mellyben t. i. a' Cs. K.
Ármádák igen sok részt vettek, Eő Csász.
és Ap. Kir. Felsége méltóztatott egy külö-
nös tzimert felállítani, melly mind azok-
nak az Austriai vitézeknek mellyeket, a'
kiknek a' most végződött háborúban részt
venni szerentséjek volt, minden rangra va-
ló tekintet nélkül, ékesíteni fogja. Ez a'
katona tziemer az elleuségtől nyert ágyúknak
értzéből fog verettetni, és egy borostyán
ágakkal körül vett keresztnek formája le-
szen, mellynek elővaló részére lapidaris
stilussal ily felülírás tétetik:

LIBERTATE. EUROPÆ. ASSERTA.

1813.

1814.

hátolsó oldalára

GRATI. PRINCEPS. ET. PATRIA.
FRANCISCUS. IMPER. AUG.

Ezt a' tizmet sárga fekete selyem pántlikán fogja a' katoná, felső köntösének gombjába függesztve viselni, és szabad le-
szen a' maga nevét a' keresztnek oldalára felmeltzetni.

Az idevaló Cs. Kir. Protestáns Consistoriumok, e' folyó Junius 4-dik napján, minden ő alattok lévő Superintendensekhez olly rendelést küldöttek, hogy mihe-lyest Fels. Urunk ezen Császári fő városba és rezidentziába az eleve rendelt mód szerént bé fog jönni, azonnal minden Cs. Kir. Német, 's Galliczia Országban lévő Protestáns Gyülekezetekben közönséges hálaadó innepek és buzgóságok tartassanak az Eő Felsége szerentsés és ditsósséges visza jövetelének meghálálására 's megünep-
lésére. — Ezen rendeléshez képest az Augspurgi Confessióu lévő Bétsi lakosok, e' folyó hólnap 19-ik napján, a' rendelt hálaadó innepet közönséges isteni tisztelettel vitték végbe. — Azon éneklés után, mellynek summája az Eő Felségéért való buzgó könyörgés, és a' szeretsésen helyre állítottatott békesség volt, Cs. K. Egyházi Tanácsos és Superintendens *Wächter* Úr a' prédikáló székbe felment és olly prediká-
tziót mondott, mellyben minden kar és rendbéli számos halgatókat Felséges Urunknak meghatározására, 's különösen azon fontos 's elválasztó részesülésre tette figyel-
metesekké, mellyet az Austriai Fels. Császár ennek a' közönséges háborúnak szerentséssen való eszközlésében vett vala. — Ezt a' szép és fontos predikáziót minden jelen volt halgatók nagy figyelmetességgel halgatták, melly az utolsó háborúban megnyomorodott katonáknak számokra ki fognyomtatatui. Ez a' közönséges isteni tisztelet, egy igen szép hálaadó énekkel re-
kesztetett bé, azután áldozó tsészeli tétetvén ki a' templom ajtai eleibe a' megsebesitetettkatonák számokra alamsna gyűjtett, és mind ezt, mind a' predikázióból bejö-

vendő summát illendő helyre fogják a' Gyülekezet Előjárói adni.

Az ide való Izraelita lakosok e' folyó hólnap 19-ikén reggeli 10 órakor inneplet-
ték meg Felséges Urunk szerentsés hazajö-
vetelének napját a' magok templomokban példás buzgósággal. Innepló köntöseikbe felöltözve, ditsó módon felékesített és ki-
világosított templomokba felgyülekezvén, az időhöz szabott énekléssel kezdték el innepléseket, azután egynéhány zsolttá-
rat elénekleitek, e' meglévén azt az ora-
tiót, mellyet az ide való Zsidó Censor *Hartzfeld* (könyvvizsgáló, a' ki az itt nyomtatott zsidó munkákat szokta megvizsgálni) készített vala, *Polák Bernát* igen híres Zsidó orátor, szívre ható módon elmondotta. Az áldást Eő Felségére a' Kismártoni (Eisenstadti) Fő Rabbi *Michael* mondotta. Ezt az egész tzeremoniát egy buzgó és a' fellyebb említett *Hartzfeld* Censor által készített könyörgéssel, és ezen énekléssel: *Tartsa meg az Isten Ferentz Császárt*, zárta bé a' Zsidó Gyülekezet. — Megjegyzésre méltó dolog, hogy az ide való Zsidó lakosoknak ezen tzeremoniájára, 's isteni tiszteletekre sok papi 's világi urak, Cs. K. tisztyviselők, és különbözőb rangbéli dá-
mák is megjelentenek, és mind Fels. Urunknak állandó és szerentsés uralkodásáért, mind a' Fels. Császári Ház boldogságáért velek együtt buzgólkodtak.

Minden Austriai Birodalombéli tarto-
mányok deputátusokat küldöttek ide ő Cs. 's Ap. Királyi Felségéhez a' végre, hogy Eő Felségének a' közönséges elleuségen vett győzedelemhez szerentsét kívánnyanak, 's Eő Felségéhez való szives hajlandóságokat megbizonyithassák, ezeket a' követeket (a' kiknek számok közt voltak a' Magyar és Erdely Országi Vármegyeknek és Sz. Kir. városoknak deputátusai is) méltóztatott Eő Császári 's Apostoli Kir. Felsége a' közelebb múlt szerdán (Junius 22-ik napján)

delelőtt 11 órakor a' tzeremoniális szálában maga eleibe bocsátani. Császár és Király Eő Felsege az Udvari Eő Tisztektől, és a' Cs. K. nemes testőrző seregeknek Kapitányaitól körülvéetve, a' Királyi szék-ből következendő beszédet mondott a' jelen volt deputátusok előtt:

„Számos esztendőig való áldozattételek és szenvedések után, ezen régtől fogva ohajtott napon, vejtére hiv tartományimnak küldönjeit Királyi Szekem előtt öszve gyűjtöm, mellynek fundamentomos oszlopi mindenkor az én népeimnek szeretete és fedhetetlen hívsége volt. A' mai nap az én életemnek legszerentséssebb napja. — E' világ békessége végbe ment; Ezzel a' békességgel együtt az én áldott Országimnak tsendessége és szerentséje is megkésztült.“

„Kedves jóbbágyim! Ti az én erántam és Haza eránt való kötelességteket tellyes mértékben betelleyesítettétek. Az én szívem olly bizonytságot ad nekem, hogy én is betelleyesíttem az én kötelességeimet. Alhatatosan és megrettenés nélkül viseltük a' 20 esztendőig tartott pusztító hadakozásnak nehéz terheit. Ezek már elmúltak, a' gonosz a' maga gyökerében semmivé tétetett; az én népeimnek hívsége s' álhatatossága, az én győzedelmeskedő hadi seregeimnek vitézsége még azt is végbe vittek, a' mi lehetetlennek lenni láttatott. Maradékainknak dítösséges példát hagyunk hátra, ók a' mi álhatatosságunkat áldani fogják.“

„Háládatos szívvel megemérem azt, a' mi az én birodalmamnak minden részében az egésznek megtartatására és visszazereztetésére tétetett. Különös megelegésemre szolgál nekem az én népeim hozám való szíves indulatjoknak tanúbizonytsága, mellyet én egy darabig való távollétem alatt Országomtól, és most az avval öszve kaptolt tartományaimtól naponként veszek. Mennél fájdalmasabb volt az én at-

tól való elválásom, annál örvendetesebb most fiaim az az érzés, hogy az én az ő atyokat a' szerentsének semmi változásaiban el nem felejtettek.“

„Mély sebeket kell meg gyógyítanunk: de egynéhány esztendő múlva azok is elmúlnak. Az a' lélek, melly az én bizodalmmamat eddig elevenítette, és a' melly az én népeimet ezután is lelkesíteni fogja, mindent könnyűvé teszen. — Kiállottatok a' szerentsétlenség próbáit, most tehát mutassátok meg, hogy ti a' szerentsével is tudtok élni. Szeressétek azt a' Statust, mellynek tagjai vagytok, szeressétek hazátokat, bizzatok uralkodó Fejedelmekben, és el ne felejtétek, hogy a' ti köz boldogságtok az én életemnek egyetlen egy fő tzelja.“

Ezen oratóio után, melly közönséges érzékenységet szült a' jelen volt deputátusokban, a' titkos Tanács házba ment Eő Felsege, és ott a' magános deputátusoknak audientziát adott. Ezen közönséges audientzia alatt mind a' Fels. Császárné, mind a' Csász. Kir. Familia a' tzeremoniális szálába egy különös helyen vóltanak.

Melly nagy háládatossággal viseltessenek az Austriai Birodalomnak tartományai Fels. uralkodó Fejedelmekhez, és Eő Felsege az alatta való népekhez, ezekből világosan kitettzik.

Frantzia Ország.

A' Frantzia új Constitutio tikkelyeinek folytatása.

IV. Az Osztálybéli Deputátusoknak Házáról, vagy az Alsó Parlamentumról.

35.) A' deputátusoknak Háza a' választott deputátusokból áll. — 36.) Minden Osztálynak annyi deputátusai legyenek ezután is, mint vóltak eddig. — 37.) Ezek a' deputátusok öt esztendőre választatnak, és minden ötödik esztendőre ezen Ház, az az, az Alsó Parlamentum tagjainak 1/5 része

szere megújítatik. — 38.) Minden deputátusnak, a' ki az Alsó Parlamentumba való szabad belépésnek jussával akar bírni, 40 esztendősnak kell lenni, és 1000 frankból álló adót fizetni. — 39.) Hogyhamind azáltal valamelyik departamentumban, avagy osztályban 40 esztendősnél választható férfiak nem találhatnának, vagy ha adó fejében leg alább 1000 frankot nem fizethetnek esztendőnként, ezeknek számokat azok pótolják ki, a' kik 1000 frankon felülül leg több adót fizetnek, és ezek az utolsók az elsőbbséggel concurráljanak. — 40.) Azok a' választandó személyek, a' kik a' Deputátusoknak ki nevezéseiben részt vesznek, ha 300 frankot nem fizetnek adó fejében, és ha leg alább nem 30 esztendősek, semmi voksal nem bírnak. — 41.) A' választó Gyülekezeteknek Előülői a' Királytól, és a' törvény szerint a' Választó Gyülekezeteknek tagjaitól választatnak. — 42.) A' deputátusoknak legalább felét a' választhatók közül kell választani, a' kiknek politika lakások (domicile politique) azon osztályban van. — 43.) A' Deputátusok Házának (az Alsó Parlamentumnak) előülőjét a' Király nevezi ki azon 5 személyek közül, a' kiknek neveiket az alsó ház fel fogja jegyezni. — 44.) Ennek a' Háznak ülései közönségesen tartatnak, mindazonáltal ha öt tagok kívánnak, magán titkos Commissióra is változtathattya. — 45.) Azon tárgyaknak meg vizsgálások végett, mellyeket a' Király eleikbe teszen bürookra, az az, különös szobákra osztva fel magát az Alsó Ház, avagy Parlamentum. — 46.) Semmi jobbítást nem lehet a' törvényen tenni, hanemha azt a' Király terjeszti a' Commissiónak eleibe, és hanemha a' megvizsgálás végett a' bürohoz küldetik, és ott megvizsgálattatik. — 47.) A' Deputátusok Házának, avagy az Alsó Parlamentumnak küldetik az adót tárgyazó projectum, avagy javallás, ha ezt béveszi, úgy lehet azt a' Felső Ház eleibe terjeszteni.

— 48.) Semmi adót nem lehet kiadni és bévenni, hanemha abban mind a' két ház meg egyez, és a' Király is helybe hagyja. — 49.) A' fekvő jószágra vetett adót egy esztendőnél tovább meg nem lehet engedni; a' rendkívül való adókra nézve több esztendőig meg lehet azokat engedni. — 50.) Minden esztendőben öszve hívhattya a' Király a' két Házát, meg hosszabbíthattya azoknak gyűléseket, és az osztálybéli deputátusokat szélllyel is oszlatathattya, úgy mindazáltal, hogy ezen esetben három hónap múlva tartozik őket ismét öszve gyűjteni. — 51.) Az ülés alatt, az ülés előtt, és az ülés után hat hétig az Alsó Háznak tagjai ellen semmi erőltetést nem lehet tenni. — 52.) Valameddig a' Gyűllés tart, a' főben járó vétkekben egy tagot sem lehet sem törvényszék eleibe idézni, sem fogságra vinni, hanemha a' bűnös a' vétkes tselekedeten találtatik, és a' miképen a' Parlamentum a' törvényes vele való bűnűst megengedi. — 53.) Mind a' két Háznak csak írott instántziát lehet bé adni; a' személy szerint és rekész előtt való instálást a' törvény megtilamazza.

V. A' Ministerekről.

54.) A' Ministerek lehetnek mind a' Felső mind az Alsó Háznak tagjai; ezen kívül mind a' két Ház Gyűllésébe való mevetelre szabadságok van, és ha kívánnak, meg is kell őket halgatni. — 55.) A' deputátusok Házának jussa van a' Ministerek ellen panaszt tenni, 's ezen panaszt a' Felső Parlamentum eleibe vinni, 's egyedül e' tehet ezekről az elvádolt ministerekről ítéletet. — 56.) Egyedül a' maiestas ellen való bűnért, és a' kitsikarásért lehet őket elvádolni. Ezek a' vétkek különös törvények által neveztetnek ki, és az azok ellen való törvényes bánást is a' törvények határozzák meg.

VI. A' Törvény Alkotmányáról.

57.) Minden törvényszolgáltatás a' Királytól függ, az ő nevében gyakoroltatik azoktól a' bíráktól, a' kiket ő szokott kinevezni. — 58.) A' Király által ki nevezetett bírák az ő hivataljokat el nem vesztetik. — 59.) A' most fennálló törvény és rendes ítélőszékek tovább is fenn tartatnak, a' törvényen kívül semmi változás nem tétetik azokban. — 60.) A' jelenvaló kereskedésbeli alkotmány megmarad. — 61.) A' békességre ügyelő ítélőszék is meghagyatik. A' békességet eszközöző bírák, ha szinte a' Király által nevezetnek is ki, mindazáltal hivatalokat el vesztetik. — 62.) Mindennek az ő természetes bíráját kell meg hagyni. — 63.) Következésképen semmi rendkívül való Commissiókat és ítélő székeket nem lehet felállítani. Mindazáltal ezen nevezet alatt nem lehet a' prevotális ítélőszékeket (Jurisdictionis praevotales) érteni, hogyha ezeknek helyreállítatása szükségesnek nem tartatna. — 64.) A' főbenjáró dolgokról való vételkedésnek közönségesnek kell lenni, ha ez a' közönségességgel a' rendel és erköltségekkel nem ellenkezik; az illy esetben a' bíró fogja azokat meg magyarázni. — 65.) Az eskütteknek székek megmarad; azok a' változások, mellyek a' hosszas tapasztalások szerint szükségesek volnának, egyedül a' törvény szerint eshetnek meg. — 66.) A' jószágok confiskálása eltöröltetik, 's azt újokban felállítani nem lehet. — 67.) A' megkegyelmezésnek és a' büntetés megengyhítésének jussa egyedül a' Királyt illeti. — 68.) A' polgári törvénykönyv, és azok a' fenn álló törvények, mellyek a' jelenvaló végzésekkel nem ellenkeznek, mind addig erejekben maradnak, míg a' törvény által meg nem változtatattanak.

VII. A' Status által garantirozott, vagy jóváhagyott magános Jussokról.

69.) A' szolgálathoz álló katonaság, a' szolgálathól elbocsátott hadi tisztek, és katonák a' magok rangjokat, ordóijokat, és penziójokat megtartják. — 70.) A' Status adósságáért való kezeség meg marad, minden némű lekötelezés, a' mellyet a' Status a' maga Creditorainak adott, sértetetlenül meghagyatik. — 71.) A' régienemesség ismét felveszi a' maga jólusát. A' Király annyi személyt nemesíthet meg, a' mennyit akar, hanem ezeknek csak rangot és betsülleibéli megkülömböztetést engedhet, de a' közönséges terehviselés, és a' társaság eránt való köteleességek alól senkit fel nem szabadíthat. — 72.) A' betsülleibéli való legió fenn marad, mellynek belső intézeteit és ékességeit a' Király fogja meghatározni. — 73.) A' Coloniák, az az, az Európán kívül fekvő Fr. birtokok, különös törvények és intézetek által fognak igazgattatni. — 74.) A' Király és az ő utánna következő uralkodók, közönséges meg koronáztatásoknak alkalmatosságával kötelesek lesznek arra meg esküdni, hogy a' jelenvaló Constitutiót híven meg fogják tartani.

VIII. Mellesleg való Tzikkelyek.

75.) Azok a' Frantzia Osztályokból deputatusok, a' kiknek az utolsó széllyeloszláskor a' Törvénytevő Tanácsban helyek és voksok volt, ezután is lehet mind addig, míg ő helyettek mások fognak választatni. — 76.) A' Deputatusok Házában azoknak egy ötöd része leg későbbben a' jövő 1816-ik esztendőben kezdődik el.

Azt rendeljük, hogy ezen Constitutió-nális Acta, a' 2 ik Májusi hűdetalányunk szerént, mindjárt küldetessen meg a' Felső és Alsó Házaknak, avagy Parlamentnek. — Kélt Párisban, 1814-ik esztendőben, uralkodásunknak 19-ik esztendőjében.

Aláírtak: Lajos — Abbas Monteton.

Hogyha ezt az utolsóbb Frantzia Constitutiót az előbbinivel, a' mellyet tudniillik Aprilis hónap kezdetében, a' Frantzia megtartó Tanács végzéséből a' Provisoria Kormányások készített, és a' jóvá hagyás végett 18. Lajos Király eleibe is terjesztett vala, egybe tesszük, e' kettő közt nagy különbséget találunk. Amabban mind a' Király, mind a' Senátus sok kivétőt talált. Kiváltképen az Áprilishen csinált Constitutionnak 6-ik cikkelye nagyon szembe ötlött arra nézve, hogy a' Senátori hivatal örökösse és firol fira maradová tétetődött. — Erről az újabb Constitutionról, tudniillik arról, melly a' Király által is helybe hagyatott, semmi emlékezet nem tétetik.

Török Birodalom.

Konstantinápolyból Május 29-ik napján azt írták, hogy igen kevésbé múlt el, hogy egynéhány nappal annakelőtte ott is újabb zenebona nem támadt. A' Jantsároknak sülökbe menvén hogy *Viddinben* egynéhány pajtásaik a' fejeiket elvesztették, nagyon felindultak, és az odá való Kommandánstól *Hafir-Aly* Bassától elégtételt kívántak, sőt hogy azt meg nyerhessék a' Dseletbesieket, és Töplítseket is a' magok pártjokra igyekeztek húzni (az elsőbbek jelentik a' vasas katonákat, az utolsóbbak a' pattantyúsokat), mindazáltal ezek a' két Corpusok az ő ingerlésekre semmit sem ügyeltek; s a' Jantsárok Agája is nem ügyelt az ő fenyegetődzésekre, hanem a' Nagy Vezérhez útasította őket. Ez a' fő vezér a' Jantsároknak küldöttjeiket magaeleibe bötstávn őket megpirongatta, egyszers-

mind megmutatta nékiek, hogy ezen tselekedeteik által a' Viddini zenebonakodó pajtásaiknak bünökbe részesítették magokat, és hogy ha életüket szeretik, legyenek tsendességben, és engedelmeskedjenek. Azt is megígérte, hogy panaszkodnak szorosán leendő megvizsgálására egy különös Commissariust fog *Viddinbe* küldeni. Melly tsendes és okos maga viselete által azt mivelte a' Nagy Vezér, hogy ez a' veszedelmes zenebona első fővében meg folytatván minden felháborodás megszűnt, és a' Jantsárok zsoldjának kifizettetése is azon hónap 18-ik napján tsendesen végbement. Tsak hamar azután egy Kapitsi Bassy küldetett a' Viddini város Commendánsához, a' kire bizott dologtitokban tartatik (Kapitsi-Bassynek nevezeteik Török Országban a' Posta tiszt).

A' mostani uralkodó Zultán egész Háremével, az az, feleségeivel és atyafiaival egyetemben egynéhány hetekre a' *Kethanai* nyári mulató palotájába ment maga mulatsága végett. A' Fejedelemnek ez a' mulató helye már egy *Bostangri* Bassát már életétől megfosztotta, a' ki a' Zultán fátyollal bé nem borított feleségeiket meg nézni mérészelte, és a' Zultán parantsolatjára legottan megfojtatott.

Valamint a' fő városban, úgy a' Bosphorus, az az, a' Constantinápolyi szoros tenger mellett fekvő helységekbén még most is dühösködik a' pestis, és Smirnában minden nap 200, sőt 250 ember is meghal.

Junius 22-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 223 forintot Váltó-zédulában. — Egy Császár aranyért 10 f. tot és 11 krt.